

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ І МЕНЕДЖМЕНТУ ЗЕД

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету менеджменту

_____ І.Г. Шавкун
(підпис) (ініціали та прізвище)

« _____ » _____ 20__

ОЦІНКА РИЗИКІВ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки магістра
(назва освітнього ступеня)
спеціальності 073 Менеджмент
(шифр, назва спеціальності)

освітня програма Бізнес-адміністрування
(назва)

Укладач Бурма Т. Г.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри бізнес-адміністрування і
менеджменту ЗЕД
Протокол № 1 від “30” серпня 2016 р.
Завідувач кафедри бізнес-адміністрування і
менеджменту ЗЕД _____

_____ Д.Т. Бікулов
(підпис) (ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
факультету менеджменту

Протокол № 1 від “30” серпня 2016 р.
Голова науково-методичної ради
факультету менеджменту

_____ А.С. Чкан
(підпис) (ініціали, прізвище)

2016 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти,	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Галузь знань <u>07 Управління і адміністрування</u> (шифр і назва)	Нормативна	
Загальна кількість годин – 120 год.	Спеціальність <u>073 Менеджмент</u> (шифр і назва)	Рік підготовки:	
	Освітня програма <u>Бізнес-адміністрування</u> (назва)	1-й	-й
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: – 4 год	Рівень вищої освіти: магістерський	Лекції	
		18 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	год.
		Самостійна робота	
		86 год.	год.
		Вид контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: озброїти майбутніх фахівців систематизованими знаннями щодо аналізу, оцінки, моделювання та управління ризиком бізнес-процесів.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Оцінка ризиків бізнес-процесів» є теоретична та практична підготовка студентів з питань:

- визначення сутності ризику як суб'єктивно-об'єктивної категорії;
- формування системи ризик-менеджменту на підприємстві;
- можливостей використання методів оцінки економічного ризику для зростання ефективності компанії;
- використання способів зниження економічного ризику.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні досягти таких результатів навчання (компетентностей) щодо вмінь:

- виявляти ризики бізнес-процесів і визначати методи впливу на них;
- розраховувати кількісні показники ступеня ризику та приймати на їх основі рішення щодо управління ризиком бізнес-процесів;
- оцінювати ефективність різних видів діяльності підприємств з точки зору ризику та дохідності;
- приймати управлінські рішення для зменшення впливу ризиків на господарську діяльність;
- розробляти заходи з організації ризик-менеджменту на підприємстві.

Міждисциплінарні зв'язки.

Дисципліна є інтегрованою, базується на таких загальноекономічних дисциплінах, як макроекономіка, мікроекономіка, економіка і фінанси підприємств, менеджмент тощо.

Курс пов'язаний з дисципліною «Автоматизація та інформатизація бізнес-процесів», оскільки застосування інформаційних технологій є основою здійснення моделювання ризикових подій та їх наслідків. Управління сучасною організацією неможливо без врахування впливу ризиків в процесі прийняття управлінських рішень, що пов'язує дисципліну з курсами «Менеджмент бізнес-інновацій» та «Стратегічне управління бізнесом».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основні засади якісного та кількісного аналізу ризику бізнес-процесів

Тема 1. Ризик у підприємницькій діяльності

Еволюція поглядів на феномен ризику. Поняття ризику. Невизначеність, об'єкт ризику, суб'єкт ризику, джерела ризику. Ризик як економічна категорія. Основні причини економічного ризику. Основні властивості ризику. Функції ризику. Види ризиків. Господарський ризик, економічний ризик, фінансовий ризик, комерційний ризик, валютний ризик, інвестиційний ризик, політичний ризик.

Алгоритм оцінки й обґрунтування господарського ризику. Види втрат у підприємницькій діяльності. Система зовнішніх чинників ризику. Ідентифікація ризику як перший етап його оцінки й обґрунтування. Класифікація ризику. Поведінка суб'єктів ризику. Соціальне підсилення ризику, асиметрія сприйняття ризику.

Тема 2. Сутність ризик-менеджменту.

Поняття ризик-менеджменту. Місце ризик-менеджменту в управлінні бізнесом. Переваги ризик-менеджменту та його вплив на вартість компанії. Основні правила ризик-менеджменту. Менеджер із ризику та його функції. Еволюція ризик-менеджменту. Сучасні підходи в ризик-менеджменті.

Етапи інтегрованого ризик-менеджменту. Розроблення програми управління ризиками (ПУР) на підприємстві. Міжнародні стандарти ризик-менеджменту. Стандарт з управління ризиками «FERMA». Управління ризиками в сфері безпеки інформації - стандарт ISO 27005. Служба управління ризиками на підприємстві.

Тема 3. Система кількісних оцінок економічного ризику

Загальні підходи до кількісної оцінки ступеня ризику. Ймовірність як один з підходів до оцінки ризику. Об'єктивна та суб'єктивна імовірність. Допустимий, критичний та катастрофічний ризик. Зони та точки ризику. Базові показники ризику. Ризик в абсолютному вираженні. Ризик у відносному виразі.

Ймовірність перевищення заданого рівня збитків, критерії ризику, математичне сподівання, дисперсія, середньо-квадратичне відхилення, семіваріація, семіквадратичне відхилення, коефіцієнт ризику, коефіцієнт варіації, коефіцієнт семі варіації.

Тема 4. Методи оцінки економічного ризику

Метод аналогій. Аналіз чутливості (вразливості). Карта ризиків. Аналіз ризику методами імітаційного моделювання. Експертні методи оцінки рівня ризику. Побудова дерева рішень як метод оцінювання ризику.

Метод фінансових коефіцієнтів. Коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт термінової ліквідності, коефіцієнт платоспроможності, коефіцієнт заборгованості, коефіцієнт маневреності, коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової незалежності.

Тема 5. Ризик-менеджмент на підприємстві: його організація і потрібна документація

Декларація компанії про політику у сфері ризик-менеджменту та настанови з ризик-менеджменту. Програма управління ризиками на підприємстві Установлення контексту ризику: визначення стратегічних і тактичних позицій компанії. Виявлення джерел ризику та оцінка наслідків. Карта (матриця) ризиків – вимір ключових ризиків. Збитки фірми, ризик-експозиції та їх класифікація.

Організаційна структура ризик-менеджменту на підприємстві. Ефективний процес управління ризиком. Відповідальність менеджменту за управління ризиком. Комплексний ризик-менеджмент. Операційний ризик-менеджмент.

Розділ 2. Практика управління ризиками на підприємстві

Тема 1. Зовнішньоекономічні ризики і їх види

Класифікація глобальних ризиків. Оцінка глобальних ризиків на основі ймовірності настання і наслідків. Стратегічні ризики міжнародного бізнесу. Глобальні ризики світової економіки та їх складові за методологією Global Insight. Ризики, зовнішні щодо контракту.

Ризик країни. Митний ризик. Валютний ризик. Ризики міжнародного маркетингу. Ризики міжнародних перевезень (транспортний ризик). Ризик міжнародного контракту. Ризики, пов'язанні з іноземним контрагентом. Ризики, пов'язані з процесом митного оформлення. Ризики міжнародного конкурентного середовища. Ризики реалізації.

Тема 2. Управління ризиком

Уникнення ризику. Прийняття ризику. Самострахування. Страхування. Попередження ризику. Зменшення розміру збитків. Методи передачі ризику – відмінні від страхування (хеджування, оренда, поручительство). Фінансування ризику. Управління ризиками під час проведення маркетингових досліджень.

Аналіз ситуації і визначення можливих ризиків. Оцінка ймовірного збитку й прийняття рішення щодо управління потенційними ризиками. Реалізація прийнятих рішень і контроль за їх виконанням.

Принципи управління ризиками і стратегія підприємства. Вплив стратегії підприємства щодо управління ризиками на вибір процедур управління ними.

Тема 3. Способи зниження ризиків на підприємстві

Зниження ризику: диверсифікація; лімітування; самострахування; страхування; хеджування. Способи мінімізації ризиків зовнішньо-економічних контрактів.

Застосування різних форм і методів розрахунково-кредитних відносин для зменшення можливих збитків. Аналіз і прогнозування кон'юнктури (попиту, пропозиції, ціни) на ринку, планування і своєчасна розробка заходів з метою уникнути можливих збитків, викликаних несприятливими кон'юнктурними змінами. Страхування ризиків.

Тема 4. Оцінка ефективності методів управління ризиком бізнес-процесів

Структура витрат за різних методів управління ризиком. Джерела фінансування заходів із управління ризиком. Перерозподіл грошових потоків усередині організації стосовно часу, до і після настання несприятливих подій.

Економічні критерії оцінки ефективності управління ризиком. Аналіз економічної ефективності страхування і самострахування. Метод Хаустона.

Тема 5. Кількісний аналіз проектних ризиків і можливості комп'ютерного моделювання.

Проектні ризики. Непередбачені з погляду проекту ризики. Внутрішньопроєктні ризики. Врахування життєвого циклу під час аналізу ризиків.

Методи аналізу ризиків інвестиційних проектів: метод коректування ставки дисконту; метод достовірних еквівалентів (коефіцієнтів достовірності); аналіз чутливості критеріїв ефективності (NPV, IRR та ін.); метод сценаріїв; аналіз імовірнісного розподілу потоків платежів; дерева рішень; метод Монте-Карло (імітаційне моделювання).

Сутність методу комп'ютерного імітаційного моделювання Монте-Карло. Використання спеціалізованого програмного забезпечення у сфері ризик-менеджменту.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				інд.завд. (при наявності)
л		с/п	лаб	сам.роб.		
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1. Основні засади якісного та кількісного аналізу ризику бізнес-процесів						
Тема 1. Ризик у підприємницькій діяльності	11	2	2		4	3
Тема 2. Сутність ризик-менеджменту	9	1	1		4	3
Тема 3. Система кількісних оцінок економічного ризику	15	2	2		5	6
Тема 4. Методи оцінки економічного ризику	13	2	2		4	5
Тема 5. Ризик-менеджмент на підприємстві: його організація і потрібна документація	11	2	1		5	3
Разом за розділом 1	59	9	8		22	20
Розділ 2. Практика управління ризиками на підприємстві						
Тема 6. Зовнішньоекономічні ризики і їх види	10	2	1		4	3
Тема 7. Управління ризиком	14	2	2		6	4
Тема 8. Способи зниження ризиків на підприємстві	15	2	2		6	5
Тема 9. Оцінка ефективності методів управління ризиком бізнес-процесів	11	2	2		4	3
Тема 10. Кількісний аналіз проектних ризиків і можливості комп'ютерного моделювання	11	1	1		4	5
Разом за розділом 2	61	9	8		24	20
Усього годин	120	18	16			86

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Ризик у підприємницькій діяльності	2
2	Тема 2. Сутність ризик-менеджменту	1
3	Тема 3. Система кількісних оцінок економічного ризику	2
4	Тема 4. Методи оцінки економічного ризику	2
5	Тема 5. Ризик-менеджмент на підприємстві: його організація і потрібна документація	2
6	Тема 6. Зовнішньоекономічні ризики і їх види	2
7	Тема 7. Управління ризиком	2
8	Тема 8. Способи зниження ризиків на підприємстві	2
9	Тема 9. Оцінка ефективності методів управління ризиком бізнес-процесів	2
10	Тема 10. Кількісний аналіз проектних ризиків і можливості комп'ютерного моделювання	2
Разом		18

6. Теми семінарських занять (практичних)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Ризик у підприємницькій діяльності	2
2	Тема 2. Сутність ризик-менеджменту	-
3	Тема 3. Система кількісних оцінок економічного ризику	2
4	Тема 4. Методи оцінки економічного ризику	2
5	Тема 5. Ризик-менеджмент на підприємстві: його організація і потрібна документація	1
6	Тема 6. Зовнішньоекономічні ризики і їх види	1
7	Тема 7. Управління ризиком	2
8	Тема 8. Способи зниження ризиків на підприємстві	2
9	Тема 9. Оцінка ефективності методів управління ризиком бізнес-процесів	2
10	Тема 10. Кількісний аналіз проектних ризиків і можливості комп'ютерного моделювання	-
Разом		14

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Ризик у підприємницькій діяльності	7
2	Тема 2. Сутність ризик-менеджменту	7
3	Тема 3. Система кількісних оцінок економічного ризику	11
4	Тема 4. Методи оцінки економічного ризику	9
5	Тема 5. Ризик-менеджмент на підприємстві: його організація і потрібна документація	8
6	Тема 6. Зовнішньоекономічні ризики і їх види	7
7	Тема 7. Управління ризиком	10
8	Тема 8. Способи зниження ризиків на підприємстві	11
9	Тема 9. Оцінка ефективності методів управління ризиком бізнес-процесів	7
10	Тема 10. Кількісний аналіз проектних ризиків і можливості комп'ютерного моделювання	9
Разом		62

Індивідуальне завдання

Виконання індивідуального завдання передбачає:

1. Підготовку реферату за темами, що пропонуються, на вибір.
2. Розробку презентації за темами курсу.
3. Проведення аналізу ризиків інвестиційного проекту за допомогою імітаційного моделювання.

8. Види контролю і система накопичення балів

Система накопичення балів

№	Вид контрольного заходу/кількість контрольних заходів/кількість балів	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів	
1	Самостійний розв'язок задач та виконання практичних розрахункових завдань за темами Розділу 1. Терміни виконання визначені в межах вивчення матеріалу курсу	2	5	10	
2	Контрольне тестування за вивченим матеріалом Розділу 1 (проводиться по завершенню вивчення на вибір викладача в електронному або письмовому вигляді)	2	10	20	
3	Самостійний розв'язок задач та виконання практичних розрахункових завдань за темами Розділу 2. Терміни виконання визначені в межах вивчення матеріалу курсу	2	10	20	
4	Контрольне тестування за вивченим матеріалом Розділу 2 (проводиться по завершенню вивчення на вибір викладача в електронному або письмовому вигляді)	1	10	10	
5	Підсумковий контроль-іспит	Контрольне тестування за вивченим матеріалом (проводиться по завершенню вивчення курсу на вибір викладача в електронному або письмовому вигляді)	1	20	20
		Розв'язок розрахункової задачі. Підготовка творчого завдання.	2	20	20
Усього		10	100		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Вітлінський В.В. Ризикологія в зовнішньоекономічній діяльності : навч. посіб. / В.В. Вітлінський, Л.Л. Маханець. – К. : КНЕУ, 2008. – 432 с.
2. Донець Л.І. Економічні ризики та методи їх вимірювання : навч. посібник / Л.І. Донець. – К. : Центр учбової літератури, 2006. – 312 с.
3. Економічний ризик: ігрові моделі : навч. посібник / В.В. Вітлінський, П.І. Верченко, А.В. Сігал, Я.С. Наконечний; За ред. В.В. Вітлінського. – К. : КНЕУ, 2002. – 446 с.
4. Івченко І.Ю. Моделювання економічних ризиків і ризикових ситуацій : навч. посібник / І.Ю. Івченко. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 344 с.
5. Клименко С.М. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків : навч. посібник / С.М. Клименко, О.С. Дуброва. – К. : КНЕУ, 2005. – 252 с.
6. Лук'янова В.В. Економічний ризик : навч. посібник / В.В. Лук'янова, Т.В. Головач – К.: Академвидав, 2007. – 404 с.
7. Матвійчук А.В. Аналіз і управління економічним ризиком / А.В. Матвійчук. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 347 с.
8. Машина Н.І. Економічний ризик і методи його вимірювання : навчальний посібник / Н.І. Машина. – К. : Центр учбової літератури, 2003. – 188 с.
9. Управление внешнеэкономическими рисками в условиях глобализации / В. И. Крамаренко, К. Н. Онищенко, Н. И. Твердохлебов; под общей ред. В. И. Крамаренко. – Симферополь: ДИНАЙПИ, 2010. – 354 с.
10. Старостіна А.О. Ризик-менеджмент : навч. посіб. / А.О. Старостіна. – К. : ІВЦ „Видавництво „Політехніка”, 2009. – 220 с.

Додаткова:

1. Балабанов И.Т. Риск-менеджмент / И.Т. Балабанов. – М., 2006. – 250 с
2. Балдин К. В. Риск-менеджмент: учебное пособие / К. В. Балдин, С. Н. Воробьев. – М.: Гардарики, 2005. – 256 с.
3. Бартон Т. Комплексный подход к риск-менеджменту: стоит ли этим заниматься. Практика ведущих компаний. / Т. Бартон, У. Шенкир, П. Уокер. – СПб. : Вильямс, 2003. – 208 с.
4. Вітлінський В.В. Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / В.В. Вітлінський, П.І. Верченко. – К. : КНЕУ, 2000. – 292 с.
5. Вітлінський В.В. Ризикологія в економіці та підприємстві : монографія / В.В. Вітлінський, Г.І. Великоіваненко. – К. : КНЕУ, 2004. – 480 с

6. Вітлінський В.В. Ризикологія в зовнішньоекономічній діяльності : монографія. / В.В. Вітлінський. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 432 с.
7. Вяткин В. Н. Риск-менеджмент: учебник. / В. Н. Вяткин, В. А. Гамза, Ю.Ю. Екатеринославский. – М.: Дашков и Ко, 2003. – 512 с.
8. Гмурман В.Е. Теория вероятностей и математическая статистика / В.Е. Гмурман. – М.: Высшая школа, 2005. – 480 с.
9. Дегтярева О. И. Управление рисками в международном бизнесе: учебн. пособ. / Дегтярева О. И. – М.: МГИМО-Университет МИД России, 2006. 272 с.
10. Івченко І. Ю. Економічні ризики: навч. посібник / І. Ю. Івченко. – К.: Центр учбової літератури, 2004. – 304 с.
11. Моделирование рискованных ситуаций в экономике и бизнесе: уч. пос. / под ред. Б.А. Лагоши. – М.: Финансы и статистика, 2009. – 389 с.
12. Найт Ф.Х. Риск, неопределенность и прибыль / Ф.Х. Найт. – М.: Дело, 2003. – 360 с.
13. Писаревський І.М., Стешенко О.Д. Управління ризиками. Навч. посібник. – Харків: ХНАМГ, 2008. – 124 с.
14. Попов В. М. Бизнес-планирование: анализ ошибок, рисков и конфликтов / В.М. Попов, С.И. Ляпунов, Л.Л. Касаткин. – М.: КноРус, 2003. – 448 с.
15. Просветов Г.И. Управление рисками: задачи и решения: учебно-практическое пособие / Г.И. Просветов. – М.: Издательство «Альфа-Пресс», 2008. – 416 с.
16. Райс Т. Финансовые инвестиции и риск / Т. Райс, Б. Койли. Пер. с англ. – К.: Торгово-издат. Бюро, 2005. – 592 с.
17. Риски в экономике: Учеб. пособие для вузов / под ред. проф. ВА Швандара. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 380 с.
18. Світлична Т. І. Теоретичні основи курсу “Економічний ризик та методи його вимірювання”: навч. посібник / Т. І. Світлична. – Харків: ХНАМГ, 2004. – 144 с.
19. Старостіна А.О. Ризик-менеджмент: теорія та практика: навч. посіб. / А.О. Старостіна, В.А. Кравченко. – К.: ІВЦ „Видавництво „Політехніка”, 2004. – 200 с.
20. Шапкин А.С. Теория риска и моделирование рискованных ситуаций: учебник / А.С. Шапкин, В.А. Шапкин. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К°», 2005. – 880 с.

Інформаційні ресурси

1. Глебова О. Идентификация стратегических рисков промышленного предприятия на основе ресурсного подхода. – РИСК: Ресурсы, Информация, Снабжение, Конкуренция. – №4. – 2009. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.riskonline.ru/archive/>
2. Дубинець Ю. Теоретичні аспекти ризику зовнішньоекономічної діяльності підприємства / Ю. Дубинець // Вісник Тернопільської академії народного господарства. – 2005. – № 2. – С. 245-251.
3. Електронний журнал «Проблемы современной экономики» // <http://www.mecconomy.ru;>
4. Митний ризик / Закон і норматив [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.licasoft.com.ua/index.php/component/lica/?href=0&view=text&base=24&id=12856&menu=12919>
5. Пашко П.В. Митні інформаційні технології [Електронний ресурс] – режим доступу: http://pidruchniki.ws/18411014/informatika/mitni_informatsiyi_tehnologiyi_-_pashko_pv
6. Оцінка ризику / Сучасна митниця країн СНД та ЄС [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://mypack.com.ua/bezpeka-zh/243-ocznka-riziku.html>.
7. Стандарт ризик-менеджменту Федерації європейських асоціацій з ризик-менеджменту (Risk Management Standard, FERMA – р.6) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ferma.eu/Default.aspx?tabid=195>
8. Столетов Ю.В. Управління ризиками, як елемент державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності [Електронний ресурс] / Ю.В. Столетов / Електронне наукове фахове видання "Державне управління: удосконалення та розвиток". – Режим доступу: <http://www.du.nauka.com.ua/index.php?operation=1&iid=340>
9. Удалов Д. Инвестиционная привлекательность, как основной критерий для принятия инвестиционного решения. Сущность и проблемы ее оценки в условиях переходной

- економики. – РИСК: Ресурси, Інформація, Снабження, Конкуренція. – № 4. – 2009. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.risk-online.ru/archive/>
10. Чамаев М. Організаційно-економічні інструменти реалізації стратегії промислового підприємства. – РИСК: Ресурси, Інформація, Снабження, Конкуренція. – №4. – 2009. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.risk-online.ru/archive/>
 11. AS/NZS Risk Management Standart 4360 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.riskmanagement.com.au> . - Назва з екрану.
 12. Basel Committee on Banking Supervision) / [Електронний варіант]. – Режим доступу: <http://www.bis.org/bcbs/index.htm>
 13. Enterprise Risk Management – Integrated Framework [Електронний ресурс]. - Режим доступу: - <http://www.coso.org/publications.htm> - Назва з екрану.
 14. Publications Risk Management Standart [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.airmic.com/publications> - Назва з екрану
 15. AIRMIC (Association of Insurance & Risk Managers) – страхування – www.airmic.com
 16. ARIA (American Risk & Insurance Association) – страхування – www.aria.org
 17. ASSE (American Society of Safety Engineers) – безпека – www.asse.org
 18. CAS (Casualty Actuarial Society) – страхування – www.casact.org
 19. CIRANO (Centre Interuniversitaire de Recherche en Analyse des Organisations) – www.cirano.qc.ca
 20. FERMA (Federation of European Risk Management Associations) – страхування – www.ferma-asso.org; також пов'язана з IFRIMA (International Federation of Risk and Insurance Management Associations)
 21. FEI (Financial Executives Institute) – фінанси – www.fei.org
 22. GARP (Global Association of Risk Professionals) – глобальні фінанси – www.garp.com
 23. ІА (Institute of Internal Auditors) – аудит/контроль, управління – www.theiia.org
 24. IRM (Institute of Risk Management) – глобальне страхування – www.theirm.org
 25. NACD (National Association of Corporate Directors) – управління – www.nacdonline.org
 26. PRIMA (Public Risk Management Association) – страхування – www.primacentral.org
 27. PRMIA (Professional Risk Manager's International Association) – глобальні фінанси – www.prmia.org
 28. RAPA (Risk Assessment & Policy Association) – глобальна державна (громадська) політика – www.piercelaw.edu/risk/rapa.htm
 29. RMA (Risk Management Association) – кредитування – www.rims.org
 30. RIMS (Risk & Insurance Management Society) – страхування – www.rims.org
 31. SRA (Society for Risk Analysis) – глобальна державна (громадська) політика – www.sra.org

Погоджено _____
 відділ з навчальної роботи
 « _____ »